

УДК 656.078.

**ПРОБЛЕМИ В ЛАНЦЮЖКАХ ПОСТАЧАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З
ВІЙНОЮ В УКРАЇНІ**

**THE ISSUE OF SUPPLY CHAINS DUE TO THE WARFARE IN
UKRAINE**

*канд. екон. наук І.В. Паламарчук¹, канд. екон. наук О.В. Громова¹,
С.О. Старикова²*

¹*Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

²*Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №68
Харківської міської ради Харківської області*

*PhD (Econ.) I.V. Palamarchuk¹, PhD (Econ.) O.V. Hromova¹,
S.O. Starykova²*

¹*Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)*

²*Kharkiv Secondary School №68, Kharkiv City*

Критична ситуація сьогодення в Україні вимагає формування ефективних ланцюжків постачання стратегічно важливої інфраструктури. Глобальні мережі постачання можуть бути і вже частково порушені російськими атаками. В цій ситуації втрати обчислюються мільярдами доларів. Війна провокує стрибок цін на сировину та відсікання східних ринків та постачальників. Тому особливо актуально наразі проаналізувати можливі наслідки цих дій у глобальному масштабі.

Морська блокада України російським флотом, який домінує у Чорному морі, закрила доступ до українських портів, через які проходило до 70% вітчизняного імпорту та експорту. Аналіз потенційних економічних наслідків війни Центру східних досліджень свідчить про те, що повна військово-морська блокада призведе до втрат України у розмірі близько 180 млн. доларів на день. Але збройний конфлікт не повинен сильно вплинути на перебої в ланцюжках постачання або привести до їхньої обструкції, оскільки основні морські шляхи (а через них йде понад 90% світової торгівлі) проходять далеко від театру військових дій.

Проте, як показав попередній військовий конфлікт в Україні кілька років тому, ланцюжки постачання можуть суттєво постраждати.

Наслідки конфлікту відчують майже всі країни світу, оскільки ціни на багато ресурсів різко зростуть. Перш за все подорожчає нафта. Аналіз JP Morgan, що цитується Reuters, передбачає, що ціна бареля нафти може зрости до 150 доларів, що може уповільнити зростання світового ВВП до 0,9% у першому півріччі. Це імовірно збільшить середню інфляцію у світі до 7,2%.

У міру зростання цін на нафту слід очікувати зростання цін і на газ, що вдарить по багатьох європейських споживачах, що залежать від постачання російського блакитного палива. Хоча опалювальний сезон добіг кінця, газ залишається основним паливом, що використовується в промисловості. Можливі наслідки війни в Україні можуть означати проблеми із забезпеченням потреб промисловості у газі багатьох країн, що імпортують його з Росії. Але це спонукатиме ці країни до пошуку альтернативних джерел. Вже зараз країнами Європейського Союзу майже розроблений новий логістичний механізм забезпечення потреб у блакитному паливі без урахування Росії.

Найбільш складна ситуація очікується на світовому продовольчому ринку. Україна є третім за величиною експортером кукурудзи у світі та четвертим за величиною продавцем пшениці, а країна агресор – найбільшим експортером цього зерна. Обидві країни експортують зерно через чорноморські порти, як і Казахстан та Румунія – два значні експортери зерна. Війна, швидше за все, призведе до перебоїв у постачанні, що призведе до зростання цін на продовольство.

Більше того, країни Африки та Азії становлять значну частину українських імпортерів зерна. Обмеження та підвищення цін на продовольство на цих ринках може призвести до соціальних заворушень у регіонах, здавалося б, не пов'язаних зі східноєвропейським театром бойових дій.

Війна, безперечно, вплине і зростання цін на метали. Росія має близько 10% світових запасів міді, вона також є одним із основних виробників нікелю та платини. Ціни на нікель є найвищими за більш ніж десятиліття і становлять близько 25 тис. доларів за тонну. Ціна на паладій останнім часом також зростала після кількох місяців зниження.

Важливо, що російський експорт цього металу становить 45% його виробництва. Цей метал використовується в автомобільній промисловості для каталізаторів, а в електронній промисловості, зокрема, для виробництва мікросхем. Призупинення експорту посилить кризу з нестачею чіпів з подальшими наслідками для автомобільного сектора та доступності автомобілів.

Санкційна політика стосовно Росії спонукає інші країни виробники і експортери цих металів до активізації дій, що в майбутньому приведе до структурних змін на світовому ринку.

Також слід пам'ятати, що багато європейських та американських компаній розраховують на постачальників з України та Росії, причому зовсім не на сировину. Дані платформи, що займається дослідженням ланцюжків постачання Interos показують, що близько 1,1 тис. американських і 1,3 тис. європейських компаній мають як мінімум одного прямого постачальника в Росії, а близько 400 компаній - основних постачальників в Україні.

Цікаво, що всього шість відсотків згаданих зв'язків стосуються нафти та газу. ІТ та програмне забезпечення - основний сегмент співпраці Сходу та Заходу (12% зв'язків).

Звичайно, у масштабах американської та європейської економік ланцюжки поставок за участю великих постачальників з України та Росії становлять лише 0,75% усіх торгових зв'язків західних компаній. Однак, якщо взяти до уваги постачальників другого та третього ешелону, цей відсоток вищий. Понад 5000 компаній у США та Європі мають постачальників третього ешелону по обидва боки конфлікту, що становить уже 2,8% та 2,4%.

У США та Європі лише 1 тисяча компаній має постачальників другого ешелону з України та Росії, однак такі постачальники залежать від понад 1,2 тис. постачальників наступного рівня із конфліктуючих країн. Санкції, накладені на Росію, а також зрив постачання з обох країн через війну відріжуть від постачання ці кілька тисяч західних компаній. Аналітики країни агресора безперечно розуміють цю ситуацію і використовують її в пропагандистських цілях.

Таким чином, наслідки війни в Україні принесуть велику перебудову ланцюжків постачання не тільки в нашій країні, а і у всьому світі.

УДК 625.10:02

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЗАЛІЗНИЧНИЙ ТРАНСПОРТ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

FEATURES OF ATTRACTING INVESTMENT IN RAILWAY TRANSPORT OF UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD

*док.екон.наук Л.О. Позднякова, канд.екон.наук О.С. Гулай
Український державний університет залізничного транспорту*

*D. Sc. (Econ.) L.O. Pozdniakova, Ph (Econ.) O.S. Gulai
Ukrainian State University of Railway Transport*

Надзвичайно актуальною є проблема залучення інвестицій до базових галузей національної економіки України після перемоги держави над агресією Росії. Безумовно, такий підхід є основним і дієвим джерелом відтворення України як процвітаючої європейської країни в рамках посиленого впливу союзників і сусідів. Визначальну роль у цьому процесі має термінове відтворення транспортного комплексу, зокрема залізничних перевезень, які несуть на собі головну роль забезпечення стабільності